

JATKUVAN OPPIMISEN SEURANTARYHMÄN KOKOUS

MUISTIO

Aika: torstai 22.10.2020 klo 13–15:30

Paikka: Teams

Osallistujat: Kts. kohta 10

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Kirsi Heinivirta avasi seurantaryhmän kokouksen kello 13.01

Todettiin jäsenmuutokset seurantaryhmässä:

- Elinkeinoelämän Oppilaitokset EOL ry:stä rehtori Heidi Husarin tilalle toiminnanjohtaja Soile Koriseva
- Seurantaryhmän sihteeriksi Opetushallituksesta erityisasiantuntija Jukka Vepsäläisen sijaiseksi opetusneuvos Riku Honkasalo
- Työ- ja elinkeinoministeriöstä uudeksi jäseneksi neuvotteleva virkamies Markku Virtanen

2. Asialistan hyväksyminen

Kokouksen asialista hyväksyttiin sellaisenaan.

3. Edellisen kokouksen muistio

Edellisen kokouksen 23.9.2020 kokousmuistio hyväksyttiin yksimielisesti. Mahdollisia korjauksia voi toimittaa myöhemmin Tiina Pololle.

4. Parlamentaarisen työn eteneminen

Puheenjohtaja kertoi parlamentaarisen työn etenemisestä. Seuraava parlamentaarisen ryhmän kokous on 4.11.2020. Tuolloin käydään lähetekeskustelu hankkeen tiekartan lopullisista linjauksista. Tukiryhmä kokoontuu 9.11.2020 saman aiheen parissa. Yhteiskokous järjestetään 2.12.2020 ja parlamentaarisen ryhmän kokous 10.12.2020. Opetusministerin kalenterista on varattu 17.12.2020 aamu julkistusajankohdaksi.

Jatkuvan oppimisen ja työn palvelukeskukseen liittyen Ville Heinonen opetus- ja kulttuuriministeriöstä kertoi laajapohjaisen työryhmän työn alkamisesta. Ryhmää ollaan vielä täydentämässä. Ensimmäinen väliraportti on annettava 30.11.2020 mennessä. Kiireinen aikataulu johtuu hallituksen tavoitteesta aloittaa palvelukeskuksen toiminta vuoden 2021 aikana.

Olli Oosi Owl Groupista kertoi jatkuvan oppimisen uudistukseen liittyvistä käydyistä pienryhmäkeskusteluista. Keskusteluissa tuli esiin jatkosuunnitteluun, alueellisuuden huomioimiseen, opintotuen kehittämiseen, vision kirkastamiseen, ryhmien välisen keskustelun synkronointiin ja koherenssiin liittyviä asioita.

5. Jatkuvan oppimisen digitaaliset palvelut

Tomi Kytölä opetus- ja kulttuuriministeriöstä esitteli asiaa. Jatkuvan oppimisen digitaalisia palveluita, joita kehitetään nykyisten palveluiden ja tietovarantojen pohjalta, mutta samalla luodaan uusia ratkaisuja ja kokonaisuuden on tarkoitus olla enemmän kuin osiensa summa. Osaamisen kartoituksen ja ohjaukseen liittyvät palvelut ja hakupalvelut ovat ensimmäisinä prioriteetteina. Mikäli hankkeelle

saadaan esitetty rahoitus, palvelukokonaisuuden osalta työ jatkuu vuoden 2023 puolelle ja uusia palveluita otetaan käyttöön vaiheittain.

Keskustelussa oman osaamisen sähköinen kartoittaminen katsottiin haasteelliseksi, koska osaaminen on monenlaista ja monilla tahoille suuntautunutta. Keskustelua herätti käytettävä arviointikriteeristö sekä yleisesti se millä perusteella ja mitä vasten osaamista voidaan arvioida. TE-puolelle ollaan suunnittelemassa osaamiskartoitusvälinettä, ja yhteinen palvelu tulisi tarpeeseen. Kytölä totesi, että tästäkin tematiikasta on käyty keskustelua. Alkuvaiheessa ollaan määrittelemässä laajaa osaamisen kartoittamispoolia, johon suurin osa osaamisista kohdistunee melko ongelmattomasti. Kehittämistä silti vaaditaan. Esimerkkinä Kytölä nosti maahanmuuttajat, jotka eivät ole olleet minkään formaalin koulutuksen piirissä lähtömaassaan tai muutoinkaan.

Kytölä totesi, että hankkeessa pyritään siihen, ettei tehtäisi päällekkäistä ja ristikkäistä kehitystyötä. Hankkeessa pyritään kartoittamaan käyttötapaukset, jotka toimivat ongelmattomasti AuroraAI:ssa. Tämän jälkeen seurantaryhmä kävi Howspace-järjestelmässä palautekeskustelun, jossa nostettiin esiin mm. seuraavia asioita:

- Kansallisen osaamismerkkijärjestelmän kehitystyö on toivottavasti jo digivision suunnitelmissa, jotta Koski-palveluun saadaan näkyviin myös muu kuin tutkintojen kautta hankittu osaaminen.
- Huomioidaanko työssä työnantajien osaamisen kartoittamistarve?
- Myös osaamisen tunnistamisen/tunnustamisen ja kartoittamisen suhde koulutustarjontaan tärkeä vaihe: osaaminen ja koulutus kohtaavat ja koulutusten tuottama osaaminen osataan huomioida prosessissa monipuolisesti.
- Kannattaa benchmarkata markkinoilla jo olevat palvelut
- Olennaista on se, että saadaan panostettua sellaiseen tietöalustaan, jonka päälle nämä digitaaliset palvelut pystyvät rakentumaan. Hienoa, että lähtökohtana on tuon kokonaisarkkitehtuurin rakentaminen ja siinä tuon ennakointitiedon laajempi hyödyntäminen myös vaikkapa kuntien työllisyyspalveluissa on olennaista. Tämä digitaalisen infran rakentaminen kytkeytyy minusta myös hyvin tiiviisti jatkuvan oppimisen palvelukeskuksen työhön.

Tämän jälkeen käydyssä keskustelussa Kytölä nosti esiin, että korkeakoulujen digivisiotyö kytkeytyy hankkeeseen. Tehtävän palvelukokonaisuuden on tarkoitus palvella kansallisesti ja se tukee myös suunniteltavan uuden palvelukeskuksen tehtävien toteuttamista. Puheenjohtaja totesi, että osaamismerkki- ja digivisioasiat on saatava näkyviin tässäkin työssä, kuten kytkennät muihin hankkeisiin.

6. Jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen visio ja tavoitteet

Puheenjohtaja kertoi taustaa vision valmistelutyöstä. Yksilönäkökulma on keskeinen, toisena näkökulmana työ ja osaaminen, ja kolmantena merkityksellisen elämän sekä muuttuvan työn näkökulma. 14.5.2020 parlamentaarisen ryhmän kokouksessa asetettiin tavoitteet, joiden perusteella indikaattorityötä on toteutettu. Puheenjohtaja haastoi ryhmää siitä, ovatko tavoitteet nyt sellaisia kuin halutaan tilannekuvatyon ja teemakohtaisen työskentelyn pohjalta. Puheenjohtaja nosti myös esiin koronan myötä ja muutoinkin entistäkin nopeammin eteen tulevat työelämän muutokset.

Olli Oosi fasilitoi keskustelua visiosta ja tavoitteista. Keskustelua käytiin Howspace-alustalla.

Onko visio ymmärrettävä ja innostava?

Visiota pidettiin ymmärrettävänä, mutta sen katsottiin myös tarvitsevan toisaalta tiivistämistä mutta myös joidenkin käytettyjen termien ja sanavalintojen selkiyttämistä jatkuvan oppimisen näkökulmasta.

Visiota pidettiin innostavana ainakin jossain määrin ja riippuen kenen näkökulmasta asiaa katsoo. Sen yksilöä koskevia muotoiluita saatetaan myös käsittää veloitteena tai jopa pakkona, ei niinkään itsensä kehittämisen mahdollisuutena. Toisaalta pelkkä mahdollisuus ei välttämättä riitä haluttujen tavoitteiden saavuttamiseen. Jatkuvan oppimisen pitäisi olla kansalaistaito, ei pakkoon vivahtavaa vaan luonnollinen osa aikuisen elämää. Vision katsottiin ainakin herättävän vahvasti kysymyksiä siitä, miten yksilöä tuetaan ja miten oppiminen mahdollistetaan. Joustavaa osaamisen kehittämistä pidettiin lievästi hämmentävänä terminä, eli mitä sillä käytännössä tarkoitetaan?

Merkityksellistä elämää pidettiin hyvänä ja innostava osiona, joka viittaa työn ja muiden laajempien elämänsisältöjen yhteensovittamiseen.

Suomalaisten osaamistason nousemisen yhteydessä toivottiin sen havainnollistamiseen myös kansainvälistä ulottuvuutta. Myöskin suomalaisen yhteiskunnan uudistumista ja kilpailukyvyyn parantamista yleisellä tasolla toivottiin paremmin esiin.

Onko visioon helppo yhtyä?

Visiota toivottiin suunnattavaksi tavallisille kansalaisille, ei järjestöille ja ”eliitille”.

Osaamistasoa toivottiin tässäkin paremmin määritellyksi - tarkoittaako myös ammattiosaamisen tasoa vaiko vain koulutustasoa? Ollaanko osaamisperusteisessa ajattelussa?

Visioon katsottiin voitavan yhtyä, mutta samalla sen todeksi tekeminen vaatii elämän mittaisia ponnistuksia. Hyvä visio on eräänlainen horisontti - perille ei ihan pääse mutta se on aina silmien edessä. Visioon kirjoitettua pidettiin valitulla abstraktiotasolla kannatettavana. Olennaista on jatkaa esim. sen avaamista mitä 'aktiivisesti ja joustavasti' tarkoittaa

Tulisiko tavoitteita täydentää?

Mittareihin toivottiin keskustelussa laajempaa näkökulmaa. Toivottiin myös määrällisiä tavoitteita myös sen sijaan, että puhutaan osaamistason nousemisesta tai paranemisesta. Osallisuutta ja osallistumisen lisääntymistä pidettiin tärkeänä pointtina, kuten myös digipalveluiden saavutettavuutta. Työuran vaihteisuus ja moninaisuus ovat lisääntymässä. Tätä trendiä toivottiin huomioitavaksi paremmin tavoitteissa.

Työuraa ei pidetty käsitteenä välttämättä tarkoituksenmukaisena tai ainakaan ura-metafora ei parhaiten kuvaa oppimiseen sisältyviä mahdollisuuksia. Paremmin näkyviin toivottiin myös koulutuksen saavutettavuuden näkökulmaa. Osaamistason nostamista ja osaamistason parantamista pidettiin jopa päällekkäisinä tavoitteina. Osaamistason nostamisen mittaaminen herätti myös keskustelua, ja todettiin sen oleva jotain muutakin kuin pelkkää tutkintojen suorittamista.

Vision katsottiin painottuneen voimakkaasti yksilönäkökulmaan eikä siinä tasapainossa näy työnantajänäkökulma. Korona on avannut etätöiden myötä työmarkkinat laajasti. Tätä näkökulmaa toivottiin laajemmin avattavaksi. Tavoitteiden katsottiin keskittyneen myös vahvasti heikoimman osaamistason omaavien tai vähemmän koulutuksen osallistuvien osaamisen kehittämiseen. Myös korkeamman osaamistason väestöryhmien osaamisen kehittäminen on tärkeää, mutta se ikään kuin jää näkymättömäksi tavoitteissa. Esille nostettiin myös kysymys siitä, kuka määrittelee heikon taitotason eli mitä se käytännössä tarkoittaa.

Pidettiin myös tärkeänä, että jatkuvassa oppimisessa kaikkineen otetaan huomioon koko koulutusjärjestelmä ja vahvistetaan myös jo olemassa olevia hyviä rakenteita. Eli huomioidaan

myös esimerkiksi ammatillisen koulutuksen järjestäjät, jotka jo nyt ansioituneesti tekevät elinikäisen oppimisen rajapinnassa työtä. Koulutuksen järjestäjien keskeinen tavoite on tuottaa osaavaa työvoimaa työmarkkinoille.

Puheenjohtaja totesi, että tavoitepuolelta työelämän näkökulmaa/tulokulmaa on lisättävä. Saara Ikkela opetus- ja kulttuuriministeriöstä kertoi mittarityöstä. Mittaristoa on mietitty keväällä 2020 pienemmässä työryhmässä, jossa oli myös seurantaryhmän edustus. Pohjana olivat tammikuussa asetetut tavoitteet ja aineistoa on edelleen koottu. Kun mittarit saadaan yhteen pakettiin, ryhmä kokoontuu vielä kerran ja mittarit tuodaan seurantaryhmään ja parlamentaariseen ryhmään. Todettiin myös, että työolobarometria uudistetaan parhaillaan ja TEM:n kanssa on oltu jo asiassa yhteistyössä. Myös mm. Teknologiateollisuus on tehnyt ehdotuksia mittariston osalta.

7. Kohti tiekarttaa: Tiekartta-ajattelun esittely ja lähetekeskustelu (Liite 4)

Olli Oosi Owal Groupista esitteli sihteeristön kanssa valmisteltua tiekarttaa. Oosi totesi kaksi erilaista tapaa esittää toimenpidekokonaisuudet: joko pitää kiinni suuntaviivoista tai jäsentää niitä uudella tavoin. Jatkotyössä keskeistä on, haetaanko aikataulujanaa suhteessa visioon, ja keiden vastuulla asiat ovat. Pyritäänkö keräämään eri toimijoiden lupaukset siitä, että millaisia asioita voivat luvata tekevänsä vision ja tavoitteiden toteutumisen eteen. Toisin sanoen miten niiden oletetaan kiinnittyvän tiekartan toteutukseen.

Oosi totesi teemakohtaisissa suuntaviivamuistioissa olleen paljon päällekkäisyyttä, ja tiekarttatyössä on pyritty niputtamaan yhteisiä nimittäjiä viiden strategisten teeman alta. Näin on saatu aikaan 11 toimenpidekokonaisuuden kokonaisuus, joka esiteltiin nyt työversiona. Puheenjohtaja totesi, että teemoittainen valmistelu on ollut välttämätöntä laajan kokonaisuuden vuoksi. Onko jatkotyössä kuitenkin syytä irrottautua teemoista ja millä tavoin?

Käytiin Howspace-keskustelu Oosin esittelemistä metafora- ja lupausajattelumalleista.

Mitä mieltä lupauksesta?

- Hyvä idea, mutta pitää saada kenttä mukaan, ja teemat pitää upottaa ekosysteemiajatteluun.
- Kuka lupaa? Hallitus, eduskunta vai yksittäiset toimijat ja henkilöt? Tavoitellaanko, että kaikki valmisteluun osallistuneet antavat jonkin lupauksen?
- Unohtuuko tässä helposti rakenteet ja niiden vaikutus? Lupaus viestinä kohdistuu helposti hyvin marginaaliselle ryhmälle.
- Lupaus pyrkii välttämään virkakielisyyttä, mutta jo kysymys "Miten Sinä tai organisaatiosi edistää vuoteen 2030 mennessä jatkuvaa oppimista?" on vielä liian ylätasolla/virkakielinen vastattavaksi, jos tällä halutaan osallistaa ihmisiä innostavasti.
- Lupaus mielletään helposti sitovana, diassa oleva rinnakkaistermi on parempi.

Millaisia ajatuksia tiekartan kokonaiskonseptista herää?

- Vielä kovin haasteellista hahmottaa. Digitaalisuuden olisi oltava läpileikkaava teema.
- Jos visio on tavoiteltava, johon halutaan päästä niin se pitäisi olla selkeänä ennen tiekartan tekemistä. Toimintaympäristön muutos pitäisi vaikuttaa tiekarttaan, muttei tavoiteltavaan. On hankalaa olla valitsemassa tiekartan toimenpiteitä, kun yhteinen maali on vahvistamatta.
- Toimijoiden rooliodotuksia yritettävä jäsentää ja kirjoittaa auki. Asioita ei tapahdu, vaan eri toimijat tekevät
- Oppijan koti vaikuttaa hyvältä metaforalta tämän monimutkaisen kokonaisuuden hahmottamiseen. Pelkkien teemojen kautta ei oikein kirkastu, mikä tai mitkä ovat koko uudistuksen päätavoitteet.
- Esille myös koko ikäluokan kouluttaminen, ei vain aliedustetut ryhmät.
- TYÖ2030 toimijana mietityttää, kun sillä on oma tiekartta ja se päättää omista toimistaan.

Keskustelussa tuotiin esille myös pelko siitä, että yritetään haukata liian iso pala kakkua kerralla. Sen sijaan visio ja strategiset linjaukset voitaisiin määritellä ensin ja seuraavat yksityiskohtaisemmat vaiheet vasta myöhemmin. Todettiin kuitenkin, että seurantaryhmällä on hyvin kuvattuna tilannekuva ja siitä on tehty ansiokasta analyysiä ja jatkoehdotuksia toimenpiteistä. Keskustelussa todettiin myös, että tietyt määritelmät kaipaavat vielä selvennystä ja tämä hyvä huomioida myös tiekartan lopullisessa versiossa, esimerkiksi non-formaalinn oppimisen määrittely. Lisäksi toimijoina näkyvät nyt vain lähinnä ministeriöt ja virastot ja esimerkiksi koulutuksen kentän toimijoiden rooli ja kumppanuuspohjainen työskentely toivottiin näkyviin.

Puheenjohtaja totesi kohderyhmästä, että koulutuksen kasautuminen ja nyt työpaikkansa menettävien asia on vahvasti julkisuudessa ja se halutaan ratkaista, mutta viestinnässä on huomioitava, ettei uudistus keskity vain näihin asioihin. Keskustelussa puheenjohtaja totesi, että työssä tapahtuva oppiminen on olennainen osa jatkuvaa oppimista, mikä puoltaa TYÖ2030:n huomioimista tässä.

Seurantaryhmä kysyi jatkuvan oppimisen uudistuksen kytkennästä koulutuspoliittiseen selontekoon, joka on myös työn alla. Ville Heinonen totesi jatkuvan oppimisen uudistuksen etenevän tässä parlamentaarisessa työssä ja selonteossa sen roolin jäävän vähemmälle. Selonteon aikataulu on helmikuussa 2021, ja tiekartan ajatuksia tullaan kuitenkin liittämään siihen.

Todettiin vielä, että Howspace-työalusta jätetään auki vielä kokouksen jälkeen mahdollisia lisäkommentteja varten.

8. Muut asiat

Puheenjohtaja tiedotti seurantaryhmää perjantaina 24.10.2020 järjestettävästä kuulemistilaisuudesta liittyen EU:n elvytysinstrumenttiin ja sen hyödyntämiseen jatkuvan oppimisen kehittämisessä. OKM on lähettänyt kutsun tilaisuuteen sidosryhmille.

9. Seuraavat kokoukset

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.21. Seuraava kokous järjestetään perjantaina 20.11. klo 13-15:30.

10. Kokouksen osallistujat

Kirsi Heinivirta, opetus- ja kulttuuriministeriö, puheenjohtaja
Teija Felt, työ- ja elinkeinoministeriö, varapuheenjohtaja
Elina Sojonen, Akava ry
Mirja Hannula, Elinkeinoelämän Keskusliitto ry
Oili Marttila, Kirkkohallitus/Kirkon työmarkkinalaitos
Sanja Mursu, KT Kuntatyönantajat
Kirsi Rasinaho, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Marja Vartiainen, Suomen Yrittäjät ry
Riina Nousiainen, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
Petri Lempinen, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry
Agneta Torsell, Suomen Rehtorit ry
Petri Suomala, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry
Vivian Ljungqvist, Finlands Svenska Skolungdomförbund, FSS ,Dan Cederlöfin tilalla
Björn Wallén, Vapaa Sivistystyö ry
Toni Ahva, Suomen Lukiolaisten Liitto ry, Annakaisa Tikkinen tilalla
Matti Tujula, Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto - SAKKI ry
Emma Holsti, Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry
Ainomaija Rajoo, Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry
Antti Hallia, Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry
Hannele Salminen, Suomen Kuntaliitto ry
Tuovi Manninen, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
Soile Koriseva, Elinkeinoelämän oppilaitokset ELO ry
Susanna Aro, Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK
Pentti Malinen, Kainuun liitto
Samu Seitsalo, Opetushallitus
Jarmo Paukku, ELY-keskus
Maire Mäki, TE-toimisto
Joni Rehunen, sosiaali- ja terveysministeriö
Minna Nieminen, työ- ja elinkeinoministeriö
Markku Virtanen, työ- ja elinkeinoministeriö
Merja Leinonen, valtiovarainministeriö
Annika Bussman, opetus- ja kulttuuriministeriö
Ville Heinonen, opetus- ja kulttuuriministeriö
Sanna Hirsivaara, opetus- ja kulttuuriministeriö
Arja Aikavuori, opetus- ja kulttuuriministeriö
Laura Jauhola, Owal Group
Olli Oosi, Owal Group
Tiina Polo, opetus- ja kulttuuriministeriö
Riku Honkasalo, Opetushallitus
Tomi Kytölä, opetus- ja kulttuuriministeriö, asialistan kohta 5

Poissa:

Risto Lerssi, valtiovarainministeriö/Valtion työmarkkinalaitos
Veli-Matti Lamppu, Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry
Agneta Torsell, Suomen Rehtorit ry
Teemu Hassinen, Sivistystyönantajat
Iiris Mäenpää, Saamelaiskäräjät
Maj-Len Engelholm, Opetushallitus
Kati Korhonen-Yrjänheikki, Keva
Vava Lunabba, oikeusministeriö
Juha Tuovinen, sisäministeriö